

Hemuppgift 3. Jean Esselström 2023-11-26

Mitt projekt i kursen för naturvägledning för yrkesverksamma var en klimatvandring inspirerad av Alasdair Skelton vid KTH och boken *How to Be Human in a Warming World - Under the Sky We Make* av Kimeberly Nicholas, PhD. Klimatvandringen planerades även utifrån TORG- (tema, organisation, relevant och givande) modellen enligt *Interpretation – kommunikation som gör skillnad av Sam H.Ham*. Metoden bygger på en fortbildning som jag fick ta del av, ett samarbete mellan centrum för naturvägledning och kungliga tekniska högskolan. Jag deltog i fortbildning i maj och ville skapa en egen variant av den.

Klimatvandringen genomfördes som en del i ett projektet Beyond Horizon. Projektet finansieras av Europeiska Unionens Erasmus+ fond. Projektet är treårigt och syftar till att utveckla ett inkluderande friluftsliv för unga i Europa. Arbetet genomförs som en del av mitt engagemang i European network of outdoor sports, ENOS. Som en del av det europeiska nätverket arbetar Länsstyrelsen Västernorrland med ett stort klimatengagemang i friluftsförhållandena. Klimatvandringen genomfördes som en del av programmet vid projektets uppstartsmöte i Härnösand i mitten av oktober 2023. Klimatvandringen genomfördes på engelska eftersom målgruppen och deltagarna kom ifrån många olika europeiska länder. Kunskapsnivån hos deltagarna var god men ändå varierande, några var experter på klimatfrågor och någon som innan vandringen sade sig inte särskilt bekymrad eller engagerad i klimatfrågor.

Bild 1. Deltagarna involveras i ett drama om mänsklighetens ständiga jakt på mer. Här beskriver Frédéric Miner hur stort hans nya hus ska bli. Stop 1 Mindset of exploitation. Foto: Erik Engelro

Inför vandringen har jag tagit fram ett manus med bilder från platsen denna finns som bilaga till denna text. Vandringen syftar till att öka förståelsen för den klimatkris vi är en del av. I genomförandet fanns plats både för ökad kunskap om geologi samt växthuseffekten men även för våra egna känslor kopplade till det förändringar som vi upplever i vårt eget friluftsliv.

Genom en kortare vandring på cirka fyra km i ett skogsområde norr om Härnösand gjorde vi sex stopp där vi samtalar om klimatet och hur människans förbränning av fossila bränslen orsakar det nödläge vi nu befinner oss i. En ökad förståelse som syftar till ett ökat engagemang är den röda tråden genom vandringen.

Bild 2. Förbränningen av fossila bränslen orsakar klimatförändringen. Torvbildningen förvisades vid stopp tre vid en mindre myr under vandringen. Foto: Erik Engelro

Vandringen utgick ifrån platsen och naturmiljöerna. Exempelvis undersöker vi tillsammans torvbildning vid en myr och spår av istiden genom isräfflorna på rundhällen.

Vandringen tog ungefär tre timmar att genomföra. Vilket var något längre än jag hade planerat. Ämnet berörde och väckte många frågor och tankar. Jag fick ett fint gensvar av deltagarna. Jag skulle gärna skulle ha lagt mera tid på avslutningen, det sjätte stoppet som handlar om att vi faktiskt kan och bör bidra till lösningar på klimatkrisen. En viktig insikt är att skapa utrymme för jobbiga känslor kopplat till klimatförändringarna såsom ilska, oro och hjälplöshet. Men minst lika viktigt och kanske viktigare, är att bygga en grund för samarbete. Genom samarbete kan vi ge hopp om att kan lösa klimatkrisen på ett konstruktivt sätt. Men framför allt att vi kan vara en del av lösningen. Friluftslivet har en nyckelroll i det att vi möter många människor. I våra aktiviteter ute i naturen bör vi alla vara naturvägledare och förespråkare för ett växande klimatengagemang.

Flera av deltagarna berättar efteråt att de fått nya insikter om hur istiden präglat landskapet. Exempelvis att det endast var tre grader kallare, jämfört med förindustriell tid, som om gav upphov till den senaste istiden. Samt förståelsen av hur viktigt vårt agerande är nu för att undvika att det blir tre grader varmare, vilket vi enligt dagens prognos närmar oss med nuvarande utsläppsnivåer.

Vid det femte stoppet fick deltagarna reflektera i mindre grupper över sina egna upplevelser och känslor kring de klimatförändringar som har påverkat dem själva. Det var starka känslor som kom upp till ytan. Naturupplevelserna kan underlätta reflektion och bidra till djupare insikt och

internalisering av kunskap vilket denna klimatvandring visade sig ge bevis på. Jag instämmer i det som Poul Hjulmann Seidler skriver om att naturvägledaren kan bidra till skapa situationer och aktiviteter som bidrar till värdefulla reflektioner hos deltagarna (Naturvägledning i Norden sid 167-180). En liten grupp med stort förtroende för varandra som är tillsammans i naturen skapar goda förutsättningar för att samtala om stora och svåra frågeställningar.

Jag känner mig väldigt tillfreds när den person som tidigare sade sig vara en obetydlig del i klimatproblemet kom fram och berättade att vandringen väckt nya insikter och en förståelse över hur man även som enskild kan bidra. Genom det sammanhang som man verkar i har man ändå en stor möjlighet att vara en del av lösningen och påverka i rätt riktning. Som Sanna Koskinen skriver i *Naturvägledning i Norden, sid 273* har gruppen man verkar inom en stor betydelse för hur och om man känner sig delaktig i en fråga. En deltagares känsla för den egna förmågan och möjligheten att bidra kan även stärkas genom denna naturvägledning på ett positivt sätt.

Bild 3. Gemensam förevisning av växthuseffekten. Deltagaren som håller i ficklampan är solinstrålningen, en deltagare håller i en spegel, albedoeffekten och en håller i ett tunt vitt täcke den naturligt förekommande växthuseffekten. Förbränningen av fossila bränslen visades genom ett svart tygstycke över jordgloben i tyg. Foto Erik Engstro.

Genomförandet gick bättre än jag vågat hoppas på. Allt det praktiska fungerade bra och de föremål jag visade stärkte vandringens tema. Jag möttes av ett stort engagemang. Det finns alltid saker som man som man tänkt säga men som man inte sa och saker man inte hade tänkt på, men i stundens ingivelse ändå började prata om. Det är ju tur att de som deltog inte känner till hur man tänkt och planerat. Huvudsaken är att det blev bra ändå.

En utmaning med vandringen var att styra frågeställningarna. Det fanns deltagare som gärna ville föra in samtalen på mer hoppfulla tankar i ett tidigt skede. Det finns en välmening i det naturligtvis och jag bad deltagarna att spara dessa frågor till senare och att vi kommer in på det så småningom.

Det var lärorikt att genomföra denna reflektion. Dels kopplat till litteraturen och områden som man kan stärka upp för att få en helhet i sin naturvägledning. Men även för att komma ihåg det aktuella tillfället när vandringen genomfördes.

Jag kommer att genomföra konceptet för klimatvandring vid fler tillfällen. Jag har fått flera förfrågningar av deltagare och övriga som jag har berättat om vandringen för. Jag tycker det är ett bra sätt att skapa engagemang genom att väcka hopp och förståelse. Jag tror inte att jag skulle ha uppnått samma resultat genom att vara inomhus och prata utifrån en powerpoint. Det finns en unik styrka i förstahandsupplevelsen. Att få känna doften av vitmossa att känna på räfflor och spåren av vår senaste istid.

Bild 4. En styrka med naturvägledning är förstahandsupplevelsen i landskapet här i världsarvet Höga Kusten och kvarkens skärgård. Foto Erik Engelo.